

Společenství obcí má být nástroj, jak nabídnout lepší veřejné služby. Včetně lepších škol

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha, 19. června 2025 – Partnerství pro vzdělávání 2030+ uspořádalo online konferenci na téma **Jak využít společenství obcí pro zlepšování vzdělávacích výsledků a rovných šancí žáků**. Akce se konala v kontextu příprav pilotního ověření místní školské správy, které chystá Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a Ministerstvo vnitra (MV) na půdorysu nově vznikajících společenství obcí.

Online konference byla součástí širší série osvětových aktivit, které Partnerství pro vzdělávání 2030+ věnuje tématu efektivního řízení a podpory vzdělávání v území. Organizace zapojené v Partnerství 2030+ dlouhodobě spolupracují s cílem společně navrhnout, pilotovat a zavést do praxe systém, který povede ke zlepšování vzdělávacích výsledků dětí a ke snižování nerovností v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání. Záznam online konference i další výstupy jsou k dispozici online [zde](#).

Program:

- Kam jsme dospěli v diskusi o místní školské správě (příprava pilotáže) / Vladimír Srb, vedoucí pracovní skupiny Místní školská správa Partnerství pro vzdělávání 2030+
- Potenciál společenství obcí pro koordinaci a rozvoj místního školství / Marek Jetmar, vedoucí oddělení dostupnosti a financování veřejné správy, Ministerstvo vnitra České republiky
- Panelová diskuze / Marek Jetmar, Ministerstvo vnitra ČR; Martina Běťáková, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR; Luboš Zajíc, Asociace ředitelů základních škol ČR; Viktor Liška, Asociace dobrovolných svazků obcí ČR; Lenka Felcmanová, Society for All; Jiří Hrubý, člen PS Vzdělávání NS MAS, vedoucí projektu MAP Šlapanice

Diskusi uvedli svými příspěvky **Vladimír Srb**, vedoucí pracovní skupiny Místní školská správa z Partnerství pro vzdělávání 2030+, a **Marek Jetmar** z ministerstva vnitra. Vladimír Srb představil aktuální vývoj úvah o efektivnější správě škol na lokální úrovni. Na tomto záměru dlouhodobě pracují organizace zapojené do Partnerství pro vzdělávání 2030+. *„Záměr se již dostal do takové podoby, kdy má smysl ověřit, jaké přínosy bude mít pro kvalitu vzdělávání i pro efektivnější využívání zdrojů, které ve vzdělávacím systému máme,“* uvedl **Vladimír Srb**. Experti zapojení

do pracovní skupiny spolupracují na přípravě pilotáže místní školské správy na půdorysu společenství obcí. Zdůraznil přitom i proměňující se roli zřizovatele školy – stát klade vyšší nároky na řízení kvality výuky, na efektivitu správy škol nebo například na strategické plánování kapacit, jak je to vidět naposledy v novém [systému vedení a podpory ředitelů škol](#).

Marek Jetmar ve svém příspěvku podrobně představil institut společenství obcí, novou formu meziobecní spolupráce, zamýšlenou jako nástroj pro překonání roztržičnosti veřejné správy a samosprávy a pro zajištění dostupnosti a kvality veřejných služeb, včetně vzdělávání. *„Co odlišuje institut společenství obcí od jiných forem spolupráce, je právě možnost systematicky koordinovat veřejné služby v širším územním rámci,“* uvedl **Marek Jetmar**. Společenství obcí dává jeho členům právní nástroje, jak koordinovat zajišťování veřejných služeb v jejich působnosti na území celého mikroregionu, ať už přímo, nebo prostřednictvím jimi zřízených organizací. To se vztahuje také ke vzdělávání, v zákoně je jako jedna z možností takových organizací přímo uvedena školská právnická osoba.

Společenství obcí podle něj ve srovnání s předcházející právní úpravou pro meziobecní spolupráci umožňuje dlouhodobější a koordinovanější spolupráci ve více oblastech, možnost sladění kapacit, strategického plánování a řízení kvality veřejných služeb. V současnosti v České republice působí 30 společenství obcí, do konce roku 2025 ministerstvo vnitra očekává nárůst jejich počtu na 50.

Účastníci a účastnice **panelové diskuse** se shodli, že měnící se role zřizovatele škol a rostoucí důraz na profesionalizaci školské správy – včetně témat, jako je odběremenění ředitelů škol nebo sdílení specializovaných podpůrných profesí – jsou pro obce aktuální. Společenství obcí v tomto směru nabízí důležité nástroje, diskutující však zároveň upozornili na rizika, která jsou s touto formou spolupráce spojena.

„Pro mě je klíčové, že v současné době není nikdo systémově odpovědný za kvalitu a rovnocennost vzdělávání v regionu. Všechno stojí na ředitelích škol, případně na jednotlivých ORP, kde ale podpora často funguje nekoordinovaně a bez celkové koncepce. To, co se připravuje, by mělo přispět k zajištění rovných podmínek – a to považuji za naprosto zásadní,“ uvedl **Luboš Zajíc**. Dosáhnout změny ale podle něj bude náročné. Jedním z důvodů je i princip dobrovolnosti. Ne všichni zřizovatelé se musí do společenství obcí začlenit a navíc není zaručeno, že všechna společenství obcí budou poskytovat služby ve stejné kvalitě. Aby se dále nezvyšovaly rozdíly mezi podmínkami pro vzdělávání, je podle něj třeba zajistit koordinaci a podporu na systémové úrovni.

Pro nastavení modelu spolupráce ve vznikajících společenstvích obcí lze navázat na zkušenosti z realizace projektů místních akčních plánů rozvoje vzdělávání (MAP). Projekty MAP vznikly s cílem zlepšit spolupráci mezi školami, zřizovateli a dalšími partnery ve vzdělávání v rámci regionů a jsou financovány z evropských dotací. Jejich financování končí v roce 2028. *„V rámci MAPů se podařilo vytvořit platformu pro dialog mezi zřizovateli v regionu. Daří se bořit bariéry mezi školami i mezi samotnými obcemi a otevírat prostor pro společnou diskusi,“* uvedl **Jiří Hrubý**. Na příkladu regionu Šlapanicko, kde Jiří Hrubý působí, ukázal, že konkrétní spolupráce mezi obcemi může přinášet praktické výsledky. Jedním z řešených témat byla například nedostatečná kapacita mateřských škol. Díky zapojení obcí do MAP se podařilo rozvíjet dlouhodobější spolupráci mezi obcemi a plánovat počty míst ve školkách v kontextu celého regionu.

Na to, že téma kapacit škol, efektivního financování – nejen v souvislosti s vládou prosazovaným převodem financování nepedagogických pracovníků na zřizovatele – a zvyšování kvality výuky je pro obce velmi aktuální, upozornil také **Viktor Liška**. Zároveň však připomněl, že s tímto vývojem souvisí i určité obavy. *„Riziko spočívá například v obavách starostů, že nesplní rostoucí nároky, které budou na profesionální zřizovatele kladeny – a že by to mohlo vést až k zániku jejich škol. Věřím ale, že myšlenka místní školské správy a společného řízení škol v území bude naopak nástrojem, jak slučování škol zabránit, ne ho podporovat,“* dodal předseda Asociace dobrovolných svazků obcí ČR.

Na rozdílné výchozí podmínky jednotlivých zřizovatelů škol i na různou míru ochoty ke spolupráci poukázala **Martina Běťáková**. *„Řada zřizovatelů už nyní dělá víc, než s čím nová legislativa počítá. Jak už zde zaznělo, podstatnější než samotný legislativní rámec jsou rozdílné výchozí podmínky, ve kterých jednotliví zřizovatelé fungují – a jaké školy zřizují. V našem případě drtivá většina obcí, které provozují školu, nemá po ruce žádného profesionála,“* zdůraznila.

Zkušenosti z MAP podle ní vytvořily v řadě regionů funkční platformu, na kterou mohou společenství obcí navázat. *„V regionech, kde MAPy fungují dlouhodobě, je připravenost ke spolupráci výrazně větší. Ukazuje se, že bez spolupráce to nepůjde, a připravenost samospráv se zapojit v čase roste – i když do toho vstupuje například volební cyklus, nastavení konkrétních starostů, ale také tlak občanů, kteří si nemusí integraci škol přát,“* dodala **Martina Běťáková**.

Je tu zároveň řada argumentů, které zřizovatele k úvahám o meziobecní spolupráci motivují. Podle **Viktora Lišky** mezi ně patří například možnost plánování kapacit škol v rámci širšího území nebo řešení spádovosti – tedy témata, která malé obce často trápí. Jiří Hrubý pak jako silný motiv pro rozvoj meziobecní spolupráce označil sdílení odborných kapacit pro řešení situací, které školy ani obce neumí samy

efektivně zvládat. „Jde o případy, s nimiž se běžně nesetkávají a pro které nemají vlastní experty,“ uvedl **Jiří Hrubý**.

Společenství obcí právně řeší například možnost sdílení expertů v podpůrných pedagogických profesích. Počítá se ale také se tím, že vytvoří podmínky pro koordinovanou spolupráci mezi školami, sociálními službami, OSPOD, policií a dalšími aktéry zapojenými do systému ochrany dítěte. *“V této oblasti máme již ověřeno, že můžeme dosáhnout poměrně významné změny jednak ve včasném zachycení případů dětí, které potřebují pomoc, a pak také v účinném řešení,”* řekla **Lenka Felcmanová**, předsedkyně Society for All (SOFA) a vedoucí expertka pracovní skupiny Wellbeing Partnerství pro vzdělávání 2030+.

Důležité bude podle diskutujících panelové diskuse získat pro meziobecní spolupráci důvěru zřizovatelů i ředitelů škol. Což bude vyžadovat dobré vysvětlení podstaty místní školské správy včetně toho, že jejím cílem je vytvořit pro školy podmínky, v nichž bude možné systematicky pracovat na zlepšování výuky. Klíčovou roli v tom má hrát připravované pilotní ověřování potenciálu místní školské správy.

Zdroje pro editory:

Návrh na posílení systému vedení a podpory mateřských a základních škol v ČR [zde](#).

Petr Mazouch, Jakub Fischer: Více času na pedagogické vedení školy prostřednictvím efektivního zajištění nepedagogických činností (studie VŠE) [zde](#).

Karel Gargulák, Štěpán Kment, Michal Ostrý, Vladimír Srb: Role zřizovatele školy v zemích s vynikajícími výsledky a s rovnými šancemi [zde](#).

Partnerství pro vzdělávání 2030+ jako spojenec Strategie 2030+. Co přinesl 3. rok koordinované spolupráce na zlepšování učení dětí a rovných šancí [zde](#).

Kontakt pro média:

Radka Hrdinová, radka.hrdinova@partnerstvi2030.cz, 603 177 791